

Vergaderjaar 2005–2006

**26 642**

**Europees Sociaal Fonds (ESF)**

**Nr. 79**

## **BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 december 2005

Met deze brief informeer ik u op hoofdlijnen over de resultaten van de eerste tranche van het communautair initiatief EQUAL van de Europese Unie. Tevens bied ik u de vijf eindrapportages aan van de Nationaal Thematische Netwerken EQUAL<sup>1</sup>. In de eindrapportages staan de lessen en leerervaringen beschreven, die uit de EQUAL-projecten getrokken kunnen worden.

### **Inleiding**

95 projecten zijn in 2002 van start gegaan in de eerste tranche van EQUAL, een communautair initiatief van de Europese Unie dat is gericht op het creëren van gelijke kansen en het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt. In de eerste tranche is ruim € 100 miljoen beschikbaar gesteld voor het financieren van vernieuwende projecten op het gebied van de vier pijlers van de Europese werkgelegenheidsstrategie: Inzetbaarheid, ondernemerschap, aanpassingsvermogen, gelijke kansen voor vrouwen en mannen en op het aanvullende thema Asielzoekers. De projecten uit de eerste tranche zijn per 15 mei 2005 afgerond. Het doel van het EQUAL-programma is lessen te trekken uit de innovatieve arbeidsmarktprojecten en te streven naar verankering van de good practices in het reguliere beleid. De good practices kunnen op deze manier op grotere schaal worden toegepast. Dit is de mainstreamdoelstelling van het EQUAL-programma.

Om de mainstreaming van de resultaten van de projecten op nationaal niveau te bevorderen, zijn in 2003 vijf Nationale Thematische Netwerken (NTN's) opgezet. Voor elke pijler één, plus een NTN voor het thema Asielzoekers. In deze netwerken, die geleid worden door een onafhankelijke voorzitter, participeren het ministerie van SZW, andere betrokken ministeries en externe deskundigen. De leden van de NTN's kunnen binnen hun eigen netwerk de mainstreaming van resultaten uit de projecten stimuleren en een rol spelen bij het oplossen van knelpunten. De NTN's discussiëren en een rol spelen bij het oplossen van knelpunten. De NTN's discussiëren en een rol spelen bij het oplossen van knelpunten.

<sup>1</sup> Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

siëren over de vraag welke lessen (good practices, maar ook leer-ervaringen) kunnen worden getrokken uit de EQUAL-projecten. De NTN's hebben in de eindrapporten de aanbevelingen uit de projecten onverkort opgenomen, zodat daarvan ook buiten de NTN's kennis van genomen kan worden. Hieruit volgt niet persé dat alle aanbevelingen door de (of alle) leden van de NTN's worden gedragen. In deze brief informeer ik u op hoofdlijnen over de aanbevelingen van de NTN's.

### **Conclusies en aanbevelingen van de NTN's**

Het EQUAL-programma heeft een groot aantal projecten ondersteund die methodieken ontwikkelen voor een succesvollere reïntegratie van diverse specifieke groepen. Vastgesteld is dat het investeren in de empowerment of de zelfredzaamheid van specifieke doelgroepen een meerwaarde oplevert voor de uitvoeringsinstellingen en de betrokkene zelf.

- Voor het in kaart brengen van de competenties hebben veel projecten succesvol gewerkt met de systematiek van Erkenning van elders Verworven Competenties (EVC). Dit instrument kan competenties (kennis, vaardigheden en houding) zichtbaar maken, die mensen zich op enigerlei wijze hebben eigen gemaakt. Deze kunnen worden vergeleken met de kwalificatievereisten, en vervolgens worden erkend in (deel)certificaten of zelfs een diploma. Bovendien is de waardering van de aanwezige competenties (in plaats van de focus op ontbrekende capaciteiten) een stimulans om te gaan leren, en aldus beter toegerust te worden voor de arbeidsmarkt. Uit de projecten blijkt dat het instrument EVC ook van doorslaggevende betekenis kan zijn voor moeilijk te reïntegreren doelgroepen zoals herintreders, vluchtelingen, werzoekenden, migranten, arbeidsgehandicapten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Het reeds bestaande kenniscentrum EVC kan deze expertise niet bieden omdat deze zich richt op werkenden. Het NTN Aanpassingsvermogen vindt het van belang dat er ook ingezet wordt op de ontwikkeling van EVC voor niet-traditionele wervingsgroepen. Voorts bevelen al de NTN's aan om de competentie gerichte benadering in te bedden in een combinatie van werken en leren (duale trajecten). Duale trajecten in combinatie met EVC vereisen flexibiliteit en maatwerk in het onderwijs. De door de Ministeries van SZW en OCW opgerichte projectdirectie Leren en Werken zal de door EQUAL ontwikkelde methodieken meenemen in haar werkprogramma.
- Uit de EQUAL-projecten blijkt dat reïntegratie het meest succesvol is als er een geïntegreerde aanpak wordt gevolgd. Een geïntegreerde aanpak houdt rekening met de sociale context van de doelgroep en verbindt verschillende deelgebieden zoals scholing, maatschappelijke integratie en arbeidsmarkttoeleiding met elkaar tot een aaneensluitend geheel. Het EQUAL-project «Scholing zonder drempels» dat met gedetineerden werkte boekte goede arbeidsmarkresultaten met een geïntegreerde aanpak. Deze specifieke aanpak heeft inmiddels in Rotterdam geleid tot een structureel opleidingsprogramma voor (ex-)gedetineerden op het Albedacollege. Een vroege start van het reïntegratietraject in de gevangenis wordt soms belemmerd doordat de gemeente van detentie vaak niet gelijk is aan de nieuwe woonplaats van de (ex-)gedetineerde. De NTN's menen dat hierover nadere afstemming zou moeten plaatsvinden tussen de betrokken gemeenten. Het ministerie van Justitie heeft het voornemen om als onderdeel van de geïntegreerde aanpak in haar beleid o.a. op te nemen dat lopende (scholings) processen niet onnodig stopgezet worden als de betrokkene in detentie zit. Justitie bevordert de overdracht van alle ex-gedetineerden vanuit detentie aan gemeenten o.a. door het projectbureau Nazorg.

Doel van dat bureau is om de aansluiting tussen Justitiële instellingen en gemeentelijke organisaties in de G30 steden op elkaar aan te laten sluiten.

- De EQUAL-projecten van het NTN asielzoekers hebben aangetoond dat kortdurende, flexibele leerwerktrajecten de zelfredzaamheid van asielzoekers vergroten waardoor zij betere mogelijkheden krijgen om een zelfstandig bestaan op te bouwen, hetzij in Nederland, hetzij elders in de wereld. De combinatie van werken en leren geeft hen mogelijkheden om in de praktijkomgeving ook de taal en de theorie te leren. Deze duale trajecten blijken goed inzetbaar voor een bredere doelgroep, denk hierbij aan voortijdig schoolverlaters alsmede oud- en nieuwkomers. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) gebruikt de door EQUAL ontwikkelde instrumenten zoals Persoonlijk OpleidingsPlan (POP), digitaal portfolio en korte flexibele leerwerktrajecten in de inburgeringsfase. Deze instrumenten worden tevens ingezet in de terugkeerfase indien dit past in het terugkeerplan van de asielzoeker die vrijwillig terugkeert.
- De projecten bevestigen opnieuw dat voor een geïntegreerde aanpak de samenwerking van de keten voor Werk en Inkomen met andere organisaties essentieel is. De NTN's pleiten voor deze brede samenwerking, waarbij het mogelijk gemaakt wordt dat de trajecten direct op elkaar aansluiten in tijd, of dat het traject rekening houdt met de beschikbaarheid van mensen met zorgtaken. Hoe gericht de aanpak hoe hoger het rendement van het reïntegratietraject kan zijn. Een goed voorbeeld van een geïntegreerde aanpak is het project «Ruman Grandi», dat Antilliaanse jongeren met een meervoudige problematiek via het RIAGG aanwerft. De jongeren worden door mentoren uit hun «peer group» naar een zelfstandige positie in de samenleving begeleid op het gebied van onderwijs, werk en huisvesting. Het project is inmiddels overgenomen door het RIAGG.
- Uit de projecten van het NTN Ondernemerschap is gebleken dat er naast professionele kennis bij de uitvoeringsinstellingen voor het herkennen van ondernemerschap ook een cultuuromslag noodzakelijk is binnen de uitvoeringsorganisaties. Uit de projecten is gebleken dat ondernemerschap voor bepaalde groepen, zoals ouderen, allochtonen en vrouwen een reële reïntegratiemogelijkheid is. Zo zijn er methodieken ontwikkeld om het starten vanuit een uitkering te bevorderen. De knelpunten bij het starten van een onderneming vanuit een uitkering zijn inmiddels door mijn ministerie opgepakt en worden uitgewerkt in een wetsvoorstel in de WW. Dit en andere aandachtspunten lopen mee in het project Stimulering ondernemerschap. Verder zijn er vormen van ondernemerschap in «nieuwe sectoren» ontwikkeld, zoals hulp- en adviesdiensten op ICT gebied en administratieve dienstverlening voor ouderen, wonen, zorg en welzijn. Ook projecten gericht op zelfstandig ondernemerschap van andere groepen zoals kunstenaars en gastouders zijn succesvol gebleken. Stimuleren van kleinschalig ondernemerschap op het platteland levert gelijktijdig werkgelegenheid en behoud van voorzieningen op. Dit komt de leefbaarheid in kleine kernen ten goede. Voorbeelden van projecten op dit terrein zijn interessant voor navolging in andere regio's.
- Het bestrijden van discriminatie en het bevorderen van gelijke kansen is de rode draad binnen EQUAL. In het algemeen ervaren de projecten dat het veranderen van de cultuur in organisaties pas duurzaam plaatsvindt als er draagvlak bestaat bij het management. Het NTN Gelijke kansen beveelt daarom de invoering en naleving van genderprotocollen aan in het personeelsbeleid van organisaties. Voor de

reïntegratie van vrouwen in «mannen-beroepen» kan een netwerk van regionale ambassadeurs ingesteld worden dat het opstellen van genderprotocollen en instrumenten stimuleert bij technische opleidingen, ROC's, regionale brancheorganisaties en bedrijven. Ten slotte heeft het NTN Gelijke Kansen specifiek aandacht gevraagd voor de integratie van genderspecten in de EQUAL-pijlers. Binnen de andere NTN's bleek behoefte aan extra kennis op het gebied van gendermainstreaming. De projectaanvragers tweede tranche, de NTN-leden en de consultants van het AG zullen getraind worden in methoden voor het effectueren van gendermainstreaming.

### **Slotconclusies**

In de eerste tranche is gebleken dat de beste resultaten worden gehaald worden als al in een vroeg stadium begonnen wordt met het zoeken naar mogelijkheden om de innovaties te mainstreamen. Op basis van deze ervaringen hebben de NTN's een rol gekregen in de beoordeling van de ingediende projecten voor de tweede tranche van EQUAL. De NTN's hebben geoordeeld over de innovativiteit van de projecten en de potentiële mogelijkheden om de resultaten te zijner tijd te kunnen mainstreamen. Het NTN Inzetbaarheid heeft hiervoor een analysekader ontwikkeld voor het selecteren van good practices. Deze ervaringen zijn door SZW ook gebruikt bij de beoordeling van vernieuwende projecten in het kader van Innovatieprogramma Werk en Bijstand.

De inzet van de Nationaal Thematische Netwerken is in de eerste tranche en bij de aanvang van de tweede tranche succesvol gebleken. Ik zal de werkzaamheden van de NTN's in de tweede tranche daarom ook continueren en de NTN's laten ondersteunen bij hun werkzaamheden.

Bij de start voor de tweede tranche EQUAL zal het accent vanaf het begin worden gelegd op het mainstreamen van de resultaten. Gedurende de looptijd van de tweede tranche laat ik een onderzoek verrichten naar de best werkende mainstreamingsinstrumenten. Doel is om vanuit de ervaringen in EQUAL vast te stellen hoe innovatieve projecten en ook pilots op andere beleidsterreinen het beste kunnen worden gemainstreamd. De tussenrapportages van dit onderzoek kunnen de NTN's helpen om hun eigen mainstreamactiviteiten verder aan te scherpen.

Ten slotte heb ik de EQUAL-projecten een instrument aangereikt waarmee zij in kaart kunnen brengen wat de opbrengsten en beleidseffecten zijn van hun methodiek voor andere organisaties, zoals CWI, UWV, gemeenten, bedrijven en onderwijsinstellingen. Met dit instrument kunnen andere organisaties gemakkelijker overtuigd worden van het voordeel van de methodieken voor de eigen organisatie. Ik zie de opbrengsten uit de tweede tranche dan ook met vertrouwen tegemoet.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,  
H. A. L. van Hoof